

Ligi kolm aastakümnet väldanud koostöö Soome ja Eesti kooli vahel

Kaisa Nummenpää

Munkkiniemi kooli raamatukoguhoidja

Tallinna Gustav Adolphi Gümnaasiumi, GAG-i, rajas Rootsi kuningas Gustav II Adolf aastal 1631. Helsingi Munkkiniemi erakool, Munkka, peab järgmisel aastal oma 80. sünnipäeva. Aastakümneid kestnud koostöö kahe vanade traditsioonidega õppeastuse vahel on olnud vaheldusrikas, huvitav ja mitmekesine.

Alustati kummikute ja muusikaga

Koolinõunik Jorma Rytönen - kes on töötanud aastast 1956 Munkkiniemi koolis ladina keele, ajaloo-, ühiksonnaõpetuse ja õigusteaduse õpetajana ning aastatel 1972-1998 direktorina -, meenutab, et Soome Koolijuhtide Ühendus hakkas otsima kontakte Eestiga ühingu aktiivse esimehe Ressu gümnaasiumi tolelaegse direktori Antero Penttilä eestvedamisel. Õhustik Soome lahe lõunakaldal oli 1980ndate aastate keskpaiku hakanud muutuma. Kooljuhid pidasid tihti aru, kuidas oleks võimalik eestlasi aidata.

“Küsisin Munkka õpetajate arvamust Eestiga koostöö alustamise kohta ja suhtumine oli poistiiivne. Helistasin Penttiläle ja rääkisin sellest. Tema mainiski jutu sekka, et Tiit Made, teose “Imperiumin tienhaarassa” autor, oli just Helsingis käimas. Tema võiks tegutseda ühenduslülina meie ja mingi Tallinna kooli vahel. Kui ta küsis, missugune kool sobiks, vastasin, et kas või selline, kus õpitakse süvendatult prantsuse keelt nagu Munkkiniemi koolis,” meenutab Rytönen.

Sellest ideest saidki alguse kontaktid tollase Tallinna 1. Keskkooliga, praeguse Gustav Adolphi Gümnaasiumiga.

Mõtted said teoks 22.04.1989, mil Munkka õpetajad pidasid oma koolitusseminari Tallinna kruuisil. Sel ajal kui ülejäänud seltskond ekskursioonil viibis, pidasid kooljuhid Jorma Rytönen ja Ain Siiman nõu koostöövõimaluste üle. Ain Siiman oli soomlastel vastas juba sadamas.

“Leidsime Siimaniga kohe ühise keele,” tõdeb Rytönen.

Kooli aasta-aruandest võib 1988-1989 sündmuste kohta lugeda pidulikku sissekannet:

“Sellega seoses alustati läbirääkimisi koolidevahelise koostöö arendamiseks Tallinna 1. Keskkooli ja Munkkiniemi kooli vahel.” Järgmises aasta-aruanDES seisab juba, et “algas koostöö Soome lahe taguse Eesti sõpruskooliga.”

“Tutvusime tookord eesti õpetajatega, kellest paljud töötavad koolis veel praegugi. Vastukülaskäik Tallinnast Soome leidis aset 1989. aasta septembris. Siis võõrustasime omalt poolt eesti kolleege aktsiaselts Nokia esindusmõisas Nokias, kuhu viis meid tollaegse ajalooõpetaja Pirjo Mildhi abikaasa Harry Mildhi, kes seal töötas. Külalised said kingituseks kummikud!” meenutab Munkkinieme ühiskooli praegune direktor, koolinõunik Aki Holopainen eestlaste ligi nädalapikkust reisi Soome. Holopainen oli tookord kaasas noore ajalooõpetajana, et vastastikusele koostööle õlg alla panna.

Rytkönen meenutab, et Soome tuli tookord direktor Siiman koos nelja õpetajaga ja kohe järgmise aasta märtsis läks vastukülaskäigule Eestisse jälle *munkkalasi*. Tavaliselt ööbisid neil algusaastatel nii õpetajad kui õpilased üksteise pool kodudes. Nende isiklike esmatutvuste järel koostöö jätkus suures osas muusika tähe all. 1990. aasta mais käis *Munkkas* isegi 30-liikmeline õpilaskoor.

Gustav Adolfi gümnaasiumi staažikas muusikaõpetaja Merle Ilus räägib, et tookord 1980-1990 aastate tingimustes oli põnev minna koos õpilastega Munkkiniemi kooli kontserti andma.

“Sel ajal oli väga raske pääseda välismaale ja suurem osa õpilasi reisis esimest korda Soome. Kõik läks ometigi hästi ja saime sõpradeks Munkkinieme õpilaste ja tollase muusikaõpetaja Tapio Mäkeläga. Seejärel hakkasime korraldama ühiseid kontserte sageli: Tapio käis meie koolis esinemas oma õpilastega ja meie külastasime veelgi rohkem Munkkiniemi kooli, andsime ka ühiskontserte.” Mingil ajal pärast eriti aktiivseid aastaid 1989-1991 tuli vastastikuses läbikäimises ka rahulikumaid aegu. Siiski sündis alati ka midagi uut.

Eesti ajaloo ja ühiskonna kursus õpetab mõistma lähinaabrite eluolu

Munkkiniemi kooli gümnaasiumiosa õpilastel on alates 2000ndate aastate algusest olnud võimalus osa võtta Eesti ajaloo ja ühiskonna kursusest. Ajalookursus on olnud populaarne ja õppetöö toimub neis tundides tihti teisiti kui klassiruumis istudes. Kursuse läbiviija, ajaloo- ja ühiskonna õpetaja Ossi Koskinen meenutab, et mingitel

õppeaastatel on kursust peetud isegi kaks korda. Õpetaja peab õpilaste huvi kursuse vastu tähtsaks.

“Kursus täidab ühtlasi ajalooõpetusse kergesti tekkiva suure lünga: Rootsi ja Venemaa ajalugu käsitletakse õppekavades ja õpikutes põhjalikult, aga Eesti ajaloost räägitakse lähemalt vaid seoses vabadussõja, Tartu rahu ja külma sõjaga. Aeg enne Eesti iseseisvumist, samuti ka tänapäev jääb paljuski käsitlemata,” ütleb Koskinen. Lisaks ajalooteadmistele annab kursus samuti tubli portsjoni teadmisi eesti keelest ja kas või toidukultuurist. Kursuse läbiviimiseks kasutatakse ära ka kodukooli personali teadmisi.

Eesti ajaloo kuruse kavva kuulub ka reis Tallinna. Külastatavad sihtkohad on silmaringi avardavad ning tekitavad suurepärase rühmavaimu, õpetaja sõnul “sotsiaalset rahmeldamist”. Reisiga lõppev kursus on kulutustest hoolimata soodne.

Õppereisil külastatakse muidugi sõpruskooli, kus imetlust äratavad praegugi Suur-Kloostri tänaval asetseva kooli oma muuseum ja vanad tunnelid hoone all. Läbi aegade on olnud lemmikelamuseks söömine keskaegses restoranis koos eestlastest õpilastega, samuti külaskäik Soome suursaatkonda ja Okupatsioonimuuseumisse. Koskinen kiidab ka Soome Eesti Instituudis töötanud Maimu Bergi õpilasarühmade suurepärase vastuvõtmise eest. Tallinnas leidub teisi huvitavaid kohti ajaloo kursuse ilmestamiseks.

Koskinen ja Holopainen leiavad, et varajasemad head suhted Soome ja Eesti kooli vahel on aidanud käivitada uue ajalookursuse. Teisalt on kursus suurepärase võimalus hoida koolidevahelisi suhteid.

“Õppetöö seisukohast on hea, kui õpilastel on teadmisi lähinaabrite eluolust, olgu olukord maailmas milline tahes,” rõhutab ajalooõpetaja Aki Holopainen.

“Olen proovinud meelitada eestlasi siia Helsingisse tutvuma ka Soome ajalooaga. Eks edaspidi näeb, kas sealtki tuleb meile rühm huvilisi.” teeb Ossi Koskinen tulevikuplaane.

Ta kiidab, et aasta-aastalt on koolidevaheline koostöö süvenenud ja õpetajate vahel käiakse eriti tihedasti läbi. Sellise aktiivse hoiaku eest peab Koskise meelest tänama eelkõige GAG-i direktorit Hendrik Agurit.

Matemaatilised võrrandid ning ühiskonna- ja majandusõpe

“Tallinna, Riia ja Vilniuse sõpruskoolid on aastaid omavahel jõudu katsunud spordivõistlustel. Mingil ajal kaasati mõõduvõtmisse ka teadusained. 2010ndate aastate paiku taheti haarata kaasa samuti Sknadinaaviamaad ja oli tore, et meie koolgi paluti nendel aineolümpiaadidel osalema. Praegu on osalejate hulgas juba teistegi maade esindajaid,” räägib rektor Aki Holopainen nii õpetajatele kui õpilastele väljakutseid esitavatest võistlustest, milles teadmisi ja oskusi pannakse proovile matemaatikas, füüsikas ning keemias. Olümpiaadiülesanded pole sugugi kergete killast. Ja mis veelgi toredam -sel kevadel osalevad põhjamaalased ka korv- ja võrkpallivõistlustel, samuti sisesõudmises.

Peale selle alustas Munkkiniemi kool paar aastat tagasi uue ühiskonna- ja majandusõppe suunaga, mis on iseendaga toonud kaasa huvitavaid tegemisi nii siin- kui sealpool Läänemerd. Suuna tegevust koordineeriv ajaloo- ja ühiskonnaõpetaja Petri Sarjanen räägib, et suuna esimene aastakursus algab nüüd gümnaasiumi teises klassis ja õpilased on kevadel minemas ööpäevasele õppereisile Tallinnasse ja Tartusse.

“Õpetuse seisukohalt on Eestis huvitav see, et kõne all on ühiskond, kus Nõukogude Liidu lagunemise järel on alustatud kõike uuesti, niisiis puhtalt lehelt. Eesti ühiskonnas on huvitav näiteks riigi isiku ja ettevõtte tulumaksustamise süsteem ning nii mõnelgi ühiskonna alal kaugele arenenud digitaliseerumine,” mõtiskleb Sarjanen. “Proovime koos Sirllet Viilasega GAG-ist teha praktilist ja õpilasvahetuslikku koostööd, milles saame kõige paremini ära kasutada koolide ja maade tugevaid külgi. Tallinna õpilased osalesid näiteks detsembri alguses Slush 2016 üritusel. Ootan huviga ühiskonna- ja majandusõppe suuna esimest välismaareisi.”

Mõnus koosolemine

Koolidevahelises läbikäimises on traditsiooniliselt tähelepanu keskpunktis olnud ikka sõpruskooli tegemised, vastastikune suhtlemine ja kogemuste jagamine. Tõsi küll, Eesti-poolne sõpruskoolide eestvedajajaskond meenutab, et koostöö algusaastatel olid lisaks sellele olulised veel ka vennasrahva aated, uued sõprus- ja koostöövõimalused lähedaste naabermaadega, nii materiaalne kui moraalne tugi neile, kes seda vajasid.

Kui veel 1990ndatel aastatel jagati sõpruskoolidele materiaalselt abi: raamatuid ja masinaid, siis 2000ndate aastate edenedes on tendents muutunud. Pigem tahavad soomlased eestlastelt õppida, näiteks digitaliseerimisega seonduvat.

“Gustav Adolfi Gümnaasium on meile olnud hea koostööpartner: meie vahel ei ole liigseid formaalsusi ja meie huvid langevad paljuski kokku,” teeb direktor Aki Holopainen kokkuvõtte. Seda sama rõhutab ka muusikaõpetaja Merle Ilus Tallinnast, kinnitades, et koolidevahelised sõprussuhted on tähtsal kohal veel praegugi, sest saab võrrelda üksteise oskusi muusika alal ja teisalt sõlmida uusi tutvusi.

Aastakümnete jooksul on samuti koolide töötajad aeg-ajalt spordiväljakul üksteiselt mõõtu võtnud. Jorma Rytkose märkmetest leidub ülestähendusi, et vähemalt 1993. aastal on Helsingist mindud Tallinnasse spordivõistlustele. 2015. aasta varasügisel käisid kõik GAG-i õpetajad *Munkas* – ja kohtuti jällegi spordiväljakul.

“Võrkpallivõistluste võidud hakkavad küll kalduma järjest eestlaste poolele - äkki peaks vihjamisi tegema ettepaneku spordiala vahetamise kohta,” naljatab Aki Holopainen.

Käännös: Maiu Juurik